

स्वागतम्

प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण
परियोजना

प्रस्तुतीकरण ढाँचा

- ✓ परियोजनाको संक्षिप्त परिचय
- ✓ आ.व. २०८०/८१ मा परियोजनाको कार्यलक्ष्य एवं अपेक्षित उपलब्धिहरू
- ✓ प्रथम त्रैमासिक प्रगति विवरण एवं प्रमुख उपलब्धिहरू तथा प्रगति नपुगका कारण
- ✓ समस्या तथा चुनौतिहरू
- ✓ केही झलकहरू

संक्षिप्त परिचय

कृषिमा आधारित अर्थतन्त्रबाट कृषिजन्य उद्योगमा रूपान्तरित आधुनिक, व्यावसायिक, दिगो एवं आत्मनिर्भर कृषि क्षेत्रको विकास गर्ने सोच सहित कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय मातहत सञ्चालित ।

परियोजना अवधि: २०७३ श्रावण – २०८३ असार (१० वर्ष)

पन्ध्रौं योजनामा रूपान्तरणकारी आयोजनाको रूपमा पहिचान गरिएको

परियोजनाको सोच, लक्ष्य एवं उद्देश्य:

१. प्रमुख कृषि उपजहरूको विशिष्टीकृत क्षेत्रहरू निर्माण गर्ने,
२. निर्यातयोग्य कृषि वस्तुहरूको मूल्य अभिवृद्धि गर्दै प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता अभिवृद्धि गर्ने,
३. कृषिलाई सम्मानजनक नाफामुखी व्यावसायका रूपमा विकास गर्दै रोजगारीका अवसरहरू सृजना गर्ने र
४. बहुसरोकारवाला निकायहरू बीचको कार्यमूलक समन्वय मार्फत प्रभावकारी सेवा प्रवाहको सुनिश्चितता गर्ने ।

परियोजना कार्यान्वयन लक्ष्य

- परियोजनाको कार्य क्षेत्र: ७७ जिल्ला
- बाली विशेषको सुपरजोन (न्यूनतम क्षेत्रफल १००० हे.) : २१
- बाली विशेषको जोन (न्यूनतम क्षेत्रफल ५०० हे.) : ३००
- ब्लक बिकास कार्यक्रम (न्यूनतम क्षेत्रफल १०० हे.): १५००- प्रदेश सरकार तर्फ
- पकेट बिकास कार्यक्रम (न्यूनतम क्षेत्रफल १० हे.) : १५०००- स्थानीय तह तर्फ
- कुल प्रक्षेपित बजेट लागत रु. १ खर्ब ३० अर्ब बजेट

राष्ट्रिय महत्वका प्राथमिकता प्राप्त बाली/वस्तुहरु

- १) धान
- २) मकै
- ३) गहुँ
- ४) तरकारी
- ५) आलु
- ६) दलहन/तेलहन बाली (सिमी, भटमास, मुसुरो, तोरी)
- ७) सुन्तलाजात फलफूल (सुन्तला, जुनार, कागती)
- ८) स्याउ/ओखर
- ९) आँप
- १०) केरा
- ११) दुध (गाई, भैसी)
- १२) माछा
- १३) मासु (बाख्रा, बंगुर)
- १४) निर्यात प्रवर्द्धन बाली (कफी, अलैची, अदुवा/बेसार)
- १५) मौरी

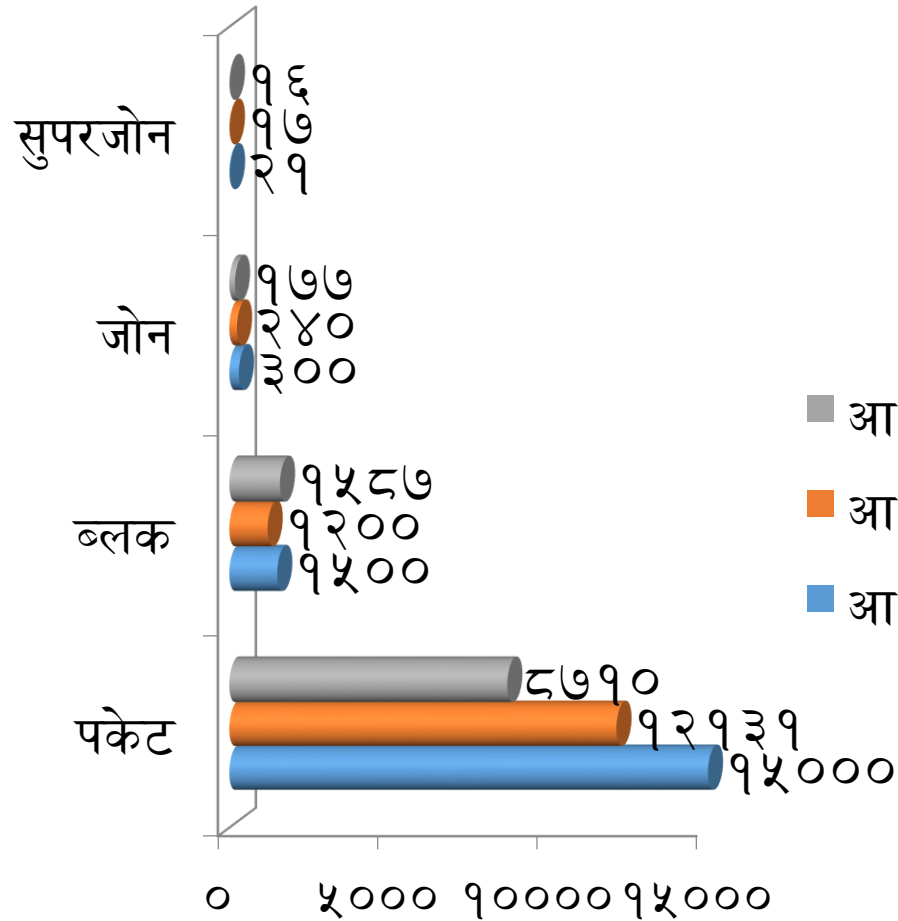
खाद्य तथा
पोषण
सुरक्षाका लागि
आधारभूत
बाली

आयात
प्रतिस्थापन

निर्यात
प्रवर्द्धन

परियोजना सम्भागहरुको स्थिति

२०८०/८१ मा १०५३ पकेट
निरन्तरता मात्र र ब्लक ७७
वटा थप हुने

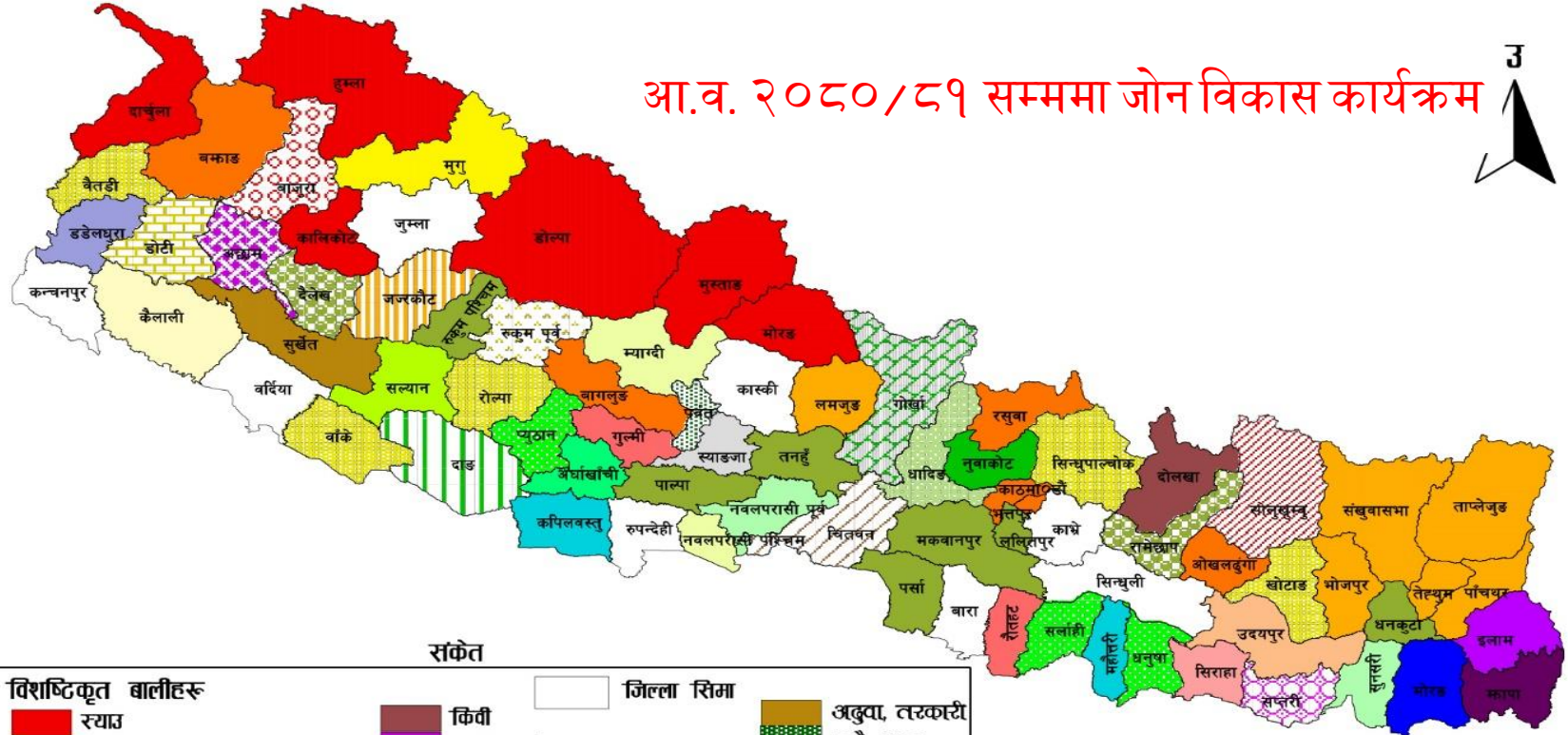
- आ.व. २०७९/८० सम्मको प्रगति
- आ.व. २०८०/८१ सम्मको लक्ष्य
- आ.व. २०८२/८३ सम्मको लक्ष्य

जोन विकास कार्यक्रम

आ.व. २०८०/८१ सम्ममा जोन विकास कार्यक्रम

संकेत

विशष्टिकृत बालीहरू

- रयाउ
- सिमी
- अलैची
- सुन्तला, अदुवा, वेसार, किवी
- सुन्तला, अदुवा, वेसार, बहुवाली
- सुन्तला, मकै
- सुन्तला, धान
- सुन्तला, आलु, बाख्रा
- सुन्तला, वंगुर
- सुन्तला, तरकारी
- सुन्तला, मीरी
- माश, धान
- माश, तरकारी

- किवी
- किवी, गार्ड
- मकै
- धान
- धान, अदुवा, माश, तरकारी, वंगुर
- धान, आप
- आलु
- आलु, बाख्रा
- मधमास
- मसलाबाली
- सुपारी, रवर, मकै
- तरकारी
- तरकारी, केरा, मीरी, धान

जिल्ला सिमा

- अदुवा, तरकारी
- मकै, धान
- आप, मेरी
- तेलहन
- तेलहन, मीरी
- जैतुन
- तरकारी, बाख्रा
- तरकारी, मकै
- तरकारी, धान
- तरकारी, आलु
- ओखर
- गहु
- अदुवा
- अदुवा, धान

१०० ० १०० १०० किलोमिटर

परियोजनामा लगानी र खर्चको स्थिति

(बजेट रु. लाखमा)

आर्थिक वर्ष	संघीय निकाय	प्रदेश मन्त्रालय अन्तरगत	स्थानीय तह	जम्मा
आ.व. २०७३/७४ देखि २०७९/८० सम्मको विनियोजित	२४५५३८.७५	१०५६१३	९९१२१	४५०२७२.७५
आ.व. २०८०/८१ मा विनियोजित	२५९९९	१९७५	६७२६	३४७००
कुल जम्मा विनियोजित	२७१५३८	१०७५८८	१०५८४७	४८४९७३
आ.व. २०७९/८० सम्म खर्च	१६९२०९	६५६४०	७२९३६	३०७७८५
आ.व. २०७९/८० सम्म खर्चको प्रतिशत	६९ %	६२%	७४%	६८%

परियोजना अन्तर्गत जौन/सुपर जौनको राष्ट्रिय उत्पादनमा हिस्सा

बाली/वस्तु जौन	परियोजना क्षेत्रफल/उत्पादन		राष्ट्रिय क्षेत्रफल/ उत्पादन		जौन/सुपरजौनको हिस्सा (%)		उत्पादकत्व	
	क्षेत्रफल (हे./संख्या)	उत्पादन (मे.टन)	क्षेत्रफल (हे./संख्या)	उत्पादन (मे.टन)	क्षेत्रफल/ संख्या	उत्पादन	परियोजना	राष्ट्रिय
धान	६२३९९.४	२९३९०२	१४७३४७४	५६२१७१०	४.२३	५.२३	४.७१	३.८१
मकै	१७४२६	८०१६०	९७९७७६	२९९९७३३	१.७८	२.६७	४.६	३.०६
गहुँ	३४२२	१५७४२	७११०६७	२१२७२७६	०.४८	०.७४	४.६	२.९९
तरकारी	१७८२०	३१५४१४	२८४१२१	३९९३१६७	६.२७	७.९०	१७.७	१४.०५
आलु	१२०६२	२६९४६६	१९८७८८	३३२५२३१	६.०७	८.१०	२२.३४	१६.७२
स्याउ	७८१०	२१०८७	१३४६३	४८६११	५८.०१	४३.३८	२.७	३.६१
सुन्तालाजात	९०२१	६६७५९	४२६८४	२८१७२०	२१.१३	२३.७०	७.५६	६.६
केरा	१६६२	४२८७७	१९३१३	३०८४२८	८.६१	१३.९०	२५.७९	११.७
आँप	२५४५	१८०७०	४३६८८	४६२६६	५.८३	३९.०६	७.१	१०.६७
अलैची	५६५०	२६५५	१५६६८	८२८९	३६.०६	३२.०३	०.४६	०.५२
दलहन	१५९०	१९०८	३३५१४३	३९४३५५	०.४७	०.४८	१.२	१.१८
तेलहन	२२००	३५२०	२५८१४१	२७८३२५	०.८५	१.२६	१.६	१.०८
दूध*	१७३००	१४२४००	२८३९६८३	२४७९८९९	०.६१	५.७४	८.२३	०.८७
माछा**	५६६०	३२५०३	१३८५४	७३६९३	४०.८५	४४.११	५.७४	५.३१
मासु***	१७७५८०	४६९३	१५१३७६२५	१०५१६९	१.१७	४.४६		
मौरी घर/ उत्पादन	३६६७५.६	१४१०	२४९६८०	४०६२	१४.६९	३४.७१	०.०३	०.०२

* दुधालु पशु वस्तु, ** पोखरीमा उत्पादन, *** खसी/बोका, भेडा र बंगुर फलफुलमा रोपण भई उत्पादन हुन ३-४ वर्ष लाग्ने भएकोले उत्पादकत्व कम

आ.व. २०८०/८१ मा परियोजना

बजेट विनियोजन सारांश (आ.व. २०८०/८१)

तह/निकाय	आ.व. २०८०/८१ (रु.)
जोन सुपरजोन तर्फ (संघीय निकाय)	२ अर्ब ५९ करोड ९९ लाख
ब्लक विकास कार्यक्रम तर्फ (प्रदेश सरकार) पुराना निरन्तरता	१९ करोड ७५ लाख
पकेट विकास कार्यक्रम तर्फ (स्थानीय सरकार)	पुराना निरन्तरता – ६७ करोड २६ लाख
जम्मा	३ अर्ब ४७ करोड

जनशक्ति विवरण

क्र.स.	प्रदेशको नाम	दरबन्दी	पदपूर्ति	रिक्त	रिक्त %
१	परियोजना व्यवस्थापन एकाइ	३०	२७	३	१०
२	कोशी प्रदेश	१४३	१२०	२३	१६
३	मधेश प्रदेश	७३	६१	१२	१६
४	बागमती प्रदेश	१२०	१०८	१२	१०
५	गण्डकी प्रदेश	१११	९६	१५	१४
६	लुम्बिनी प्रदेश	१३३	११३	२०	१५
७	कर्णाली प्रदेश	९३	८१	१२	१३
८	सुदूर पश्चिम प्रदेश	८६	७७	९	१०
	जम्मा	७८९	६८३	१०६	१३

प्रथम त्रैमासिक प्रगति विवरण एंव प्रमुख
उपलब्धिहरु तथा प्रगति नपुगका कारण

आ.व. २०८०/८१ मा सूचिकृत

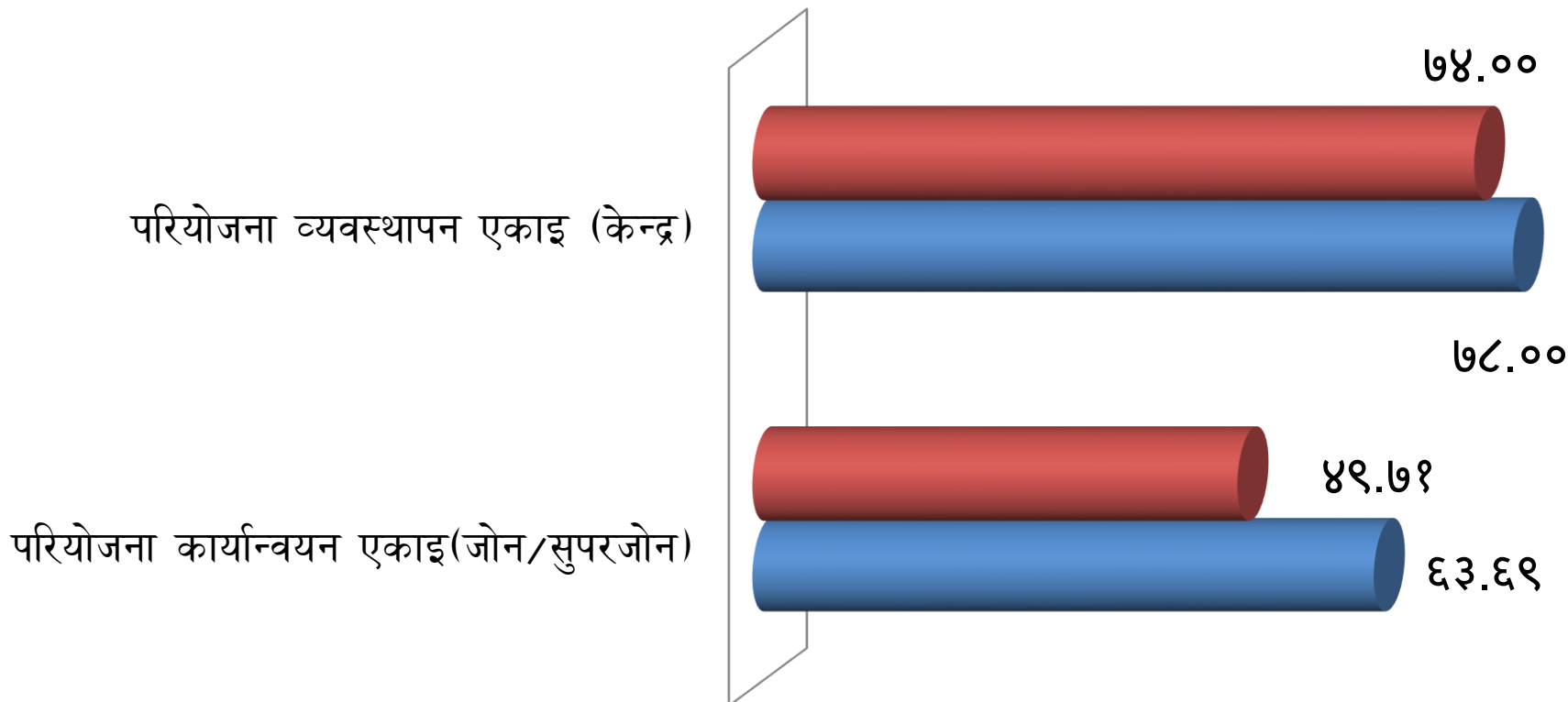
प.का.ए.	कृषक समूह	कृषि सहकारी	कृषि फर्म	अन्य	जम्मा
कोशी प्रदेश	३७०	६६	१०१३	२	१४५१
मधेश प्रदेश	१४	६	७७	९	१०६
बागमती प्रदेश	७८०	२३०	१४३६	५	२४५१
गण्डकी प्रदेश					७२९
लुम्बिनी प्रदेश					
कर्णाली प्रदेश	५३१	६९०	२४०६	०	३६२७
सुदूर पश्चिम प्रदेश	४३१	९२	७४३	४	१२७०
जम्मा					

१) आ.व. २०८०/८१ प्रथम त्रैमासिक प्रगति विवरण (एकमुष्ट)

■ वित्तीय ■ भारित

परियोजनाको एकमुष्ट प्रगति:

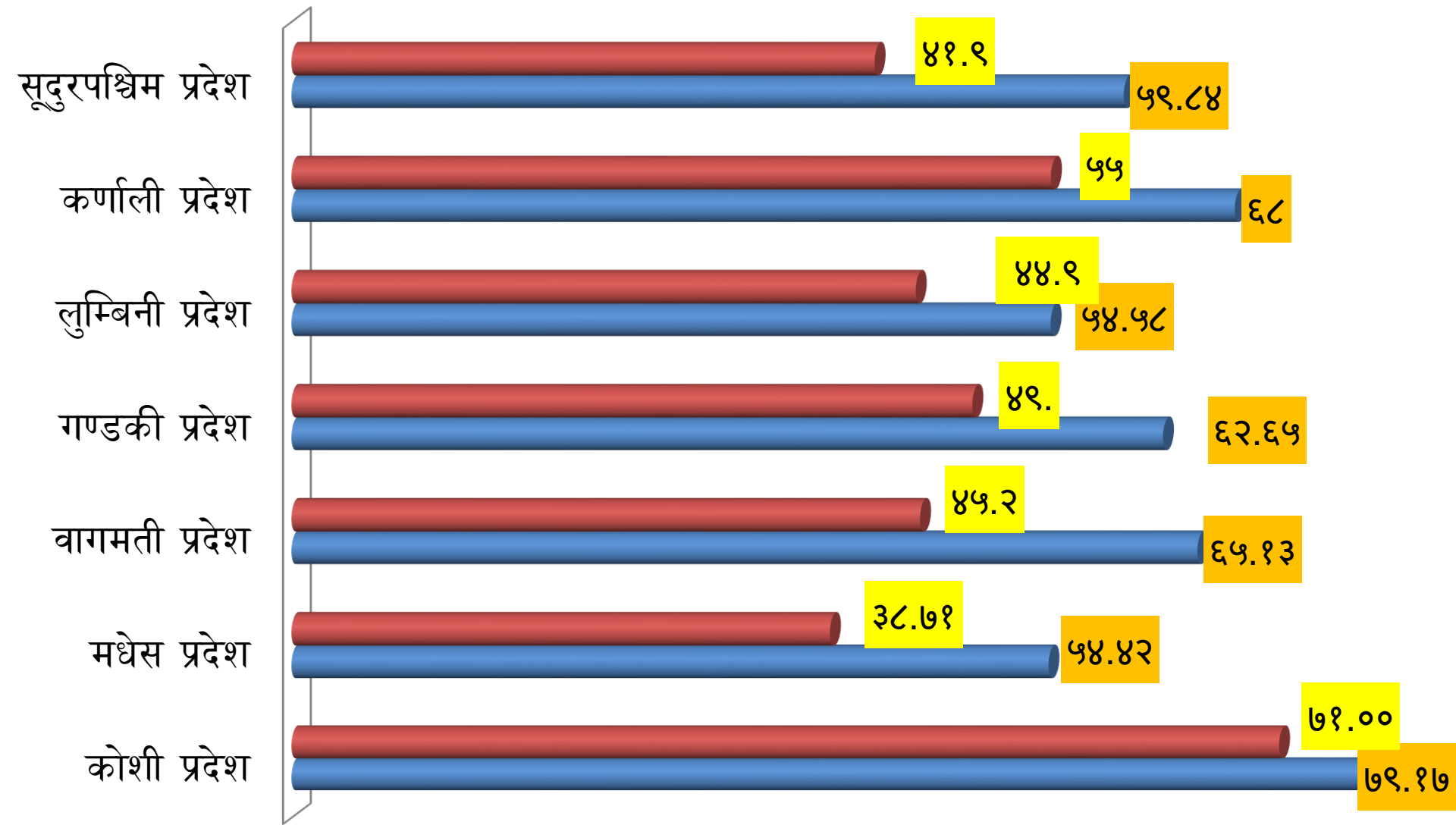
- भारित – ६४.२५%
- वित्तीय – ५०.६८%

परियोजना कार्यान्वयन एकाइहरूको आव २०८०/८१ प्रथम त्रैमासिक प्रगति विवरण (भारित र वित्तीय)

■ वित्तीय ■ भारित

प्रथम त्रैमासिक प्रगति विवरण (प.का.ए.) बजेट र खर्च

बजेट: रु. हजारमा

प्रदेशको नाम	बार्षिक विनियोजन	प्रथम त्रैमासिक विनियोजन	प्रथम त्रैमासिक खर्च	प्रथम त्रैमासिक खर्च प्रतिशत
कोशी प्रदेश	४०५९६५	४२२५२	२९९९८	७१.००
मधेश प्रदेश	२८०३६५	२८६८५	१११०३	३८.७
बागमती प्रदेश	४०३५५०	४४८२४	२०२५५	४५.२
गण्डकी प्रदेश	३७७७४३	५५२४५	२७०४१	४८.९
लुम्बिनी प्रदेश	४३५३२७	४३२७९	१९४२५	४४.९
कर्णाली प्रदेश	२९९२९८	३५७१५	१९४९९	५४.६
सुदुर पश्चिम प्रदेश	२९१२२८	३८९४७	१६३२६	४१.९
जम्मा	२४९३४७७	२८८९४७	१४३६४७	४९.७

यस अवधिमा परियोजना व्यवस्थापन एकाइ बाट सम्पादित भएका प्रमुख क्रियाकलापहरु

- ५८ वटा परियोजना कार्यान्वयन एकाइलाई घटाई ४८ वटा परियोजना कार्यान्वयन एकाइ मार्फत ७७ जिल्लामा कार्यक्रम संचालन भइरहेको। (१६ सुपरजोन र १७७ जोन) ।
- सिन्धुलीमा जुनारमा देखिएको सुँडे पुतली नियन्त्रणको लागि NARC/PQPMC सँग समन्वय गरी टोली परिचालन गरेको।
- ARMIS (कृषि सूचना प्रणाली) को software बारे सबै परियोजना कार्यान्वयन एकाइहरूलाई orientation/training भई online reporting कार्यलाई व्यवस्थित गरिएको ।
- “PMAMP अन्तर्गत कार्यरत ईन्जिनियर/ सब ईन्जिनियरहरूलाई सुक्ष्म सिंचाई, फर्टिगेशन तथा ग्रीन हाउस डिजाईन/ गुणस्तर नियन्त्रण तालिम” ।
- कृषि स्नातक-इन्टर्न खटाउने प्रयोजनार्थ विश्वविद्यालय, अध्ययन संस्थान र कृषि कलेजलाई अनुदान संचालन कार्यका लागि प्रस्ताव माग भएको।
- धानको न्यूनतम समर्थन मूल्य (MSP) मा खरिदका लागि सूचना प्रकाशन गरिएको।
- धानको न्यूनतम समर्थन मूल्य (MSP) को कार्यविधि (DRAFT) तथा कृषि तथा पशुपन्छी उद्यमशिलता विकास कार्यक्रमको कार्यविधि तयार गरी मन्त्रालयमा पेश गरेको
- चैते धानको क्षेत्रविस्तारको लागि तथ्याङ्क संकलन कार्य भइरहेको।

यस अवधिमा परियोजना कार्यान्वयन एकाइबाट सम्पादित भएका प्रमुख क्रियाकलापहरु

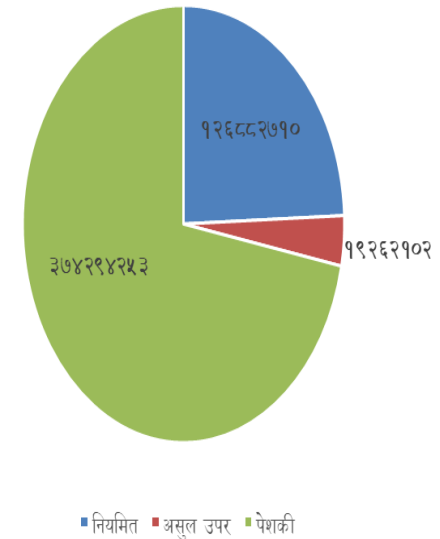
- परियोजना कार्यान्वयन एकाइहरुबाट अनुदान वितरण कार्यक्रम संचालनका लागि
 - ✓ लाभग्राही सुचिकरण भएको,
 - ✓ प्रस्ताव आह्वान,
 - ✓ माग सङ्कलन,
 - ✓ फिल्ड भेरिफिकेशन र सम्झौताको कार्य अघि बढेको।

बेरुजु विवरण

१	म ले प को ५९ औं वार्षिक प्रतिवेदन अनुसार आ.व. २०७९/८० सम्ममा फर्छ्यौट गर्नुपर्ने जम्मा बेरुजु	५२,०४,३९,०६५.८
२	अदालत तथा अ दु अ आ	२३,७९,८९,७७१
३	२०८० अषाढ मसान्तसम्ममा फर्छ्यौटार्न सकिने बेरुजु	२८,२४,४९,२९५
	क) महालेखा परिक्षकको कार्यालयमा संपरिक्षणको लागि दर्ता भैसकेको बेरुजु	६,२०,१६,८५१
	ख) संपरिक्षणको लागि तयार	२,०१,३८०
	ग) कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयमा पेश भएको	७३,२०,४१४
	जम्मा	६,९५,३८,६४५
४	बाँकी बेरुजु	२१,२९,१०,६५०

प्रगति नपुगका प्रमुख कारणहरु

- वार्षिक कार्यक्रम ढिलो स्वीकृत (२०८०-भाद्र २४)

आ.व. २०८०/८१ मा अपेक्षित प्रतिफल

- चकलाबन्दीमा आधारित खेती मार्फत उत्पादन बृद्धिका लागि सहयोग (land consolidation/Crop consolidation) यन्त्र मैत्री गृह सुधार गर्ने -११३ संख्या
- कृषि यान्त्रिकीकरण -१४१ पटक
- पोष्ट हार्भेष्ट क्षति न्यूनीकरण, प्याकेजिड, लेवलिड, बजारीकरण सहयोग -५२४ संख्या
- कष्टम हायरिड सेन्टर स्थाना सहयोग -११ संख्या
- पशु नश्ल स्रोत केन्द्र -१८ संख्या
- साना सिँचाइ निर्माण / सिँचाइ संरचना निर्माण -२०८९ संख्या
- बीउ उत्पादन कार्यक्रम - १२०१ हेक्टर
- स्थानीय तहको लागत सहभागितामा बीउ श्रोत केन्द्र स्थापना -१६ संख्या
- पशु नश्ल सुधार -६२० संख्या
- प्राविधिक शिक्षालयको साझेदारीमा व्यवसायिक उत्पादन कार्यक्रम सचालन अनुदान - ३३ संख्या
- कृषि स्नातक (इन्टर्न) खटाउने प्रयोजनार्थ विश्वविद्यालय, अध्ययन संस्थान र कृषि कलेजहरुलाई अनुदान (४९० संख्या)

आ.व. २०८०/८१ मा अपेक्षित प्रतिफल

- उद्योग स्थापनामा सहयोग -५५ संख्या
- नर्सरी श्रोत केन्द्र -६६ संख्या
- विभिन्न बालीको क्षेत्र विस्तार कार्यक्रम (हाल कार्यक्रम संचालन भएको क्षेत्रफलमा थप ८३३४ हे. मा क्षेत्र विस्तार)
- ❖ खाद्यान्न तथा दलहन वाली क्षेत्रफल विस्तार (३२५४ हे.)
- ❖ तरकारी क्षेत्रफल विस्तार (३२५ हे.)
- ❖ आलु क्षेत्रफल विस्तार (३०७ हे.)
- ❖ फलफूल (स्याउ- /ओखर- /सुन्तला- /केरा /आँप- / किवी -) HDP विरुवा मार्फत- (८०१ हे.)
- ❖ माछा क्षेत्रफल विस्तार (९५ हे.)

आ.व. २०८०/८१ मा ब्लक विकास कार्यक्रम

क्र.सं	प्रदेश	कृषि	पशु	जम्मा जिल्ला	जम्मा बजेट	कैफियत
१	कोशी प्रदेश	११	३	१४	३५१००	रु.४ लाख पुराना ब्लकलाई Follow up तथा ३ लाख परियोजनाको सुरुवात देखीको प्रगति पुस्तिका प्रकाशन ।
२	मधेस प्रदेश	६	२	८	२१७००	
३	बागमती प्रदेश	१०	३	१३	३३२००	
४	गण्डकी प्रदेश	९	२	११	२६८००	
५	लुम्बिनी प्रदेश	९	३	१२	३१३००	
६	कर्णाली प्रदेश	८	२	१०	२५७००	
७	सूदुर पश्चिम प्रदेश	७	२	९	२३७००	
	जम्मा	६०	१७	७७	१९७५००	

पकेट निरन्तरता आ.व.२०८०/८१

बजेट रु. लाखमा

क्र.सं	प्रदेश	पकेट संख्या	बजेट
१	कोशी प्रदेश	१७४	१०८३
२	मधेश प्रदेश	१८३	१२२६
३	बागमती प्रदेश	१५८	१०३२
४	गण्डकी प्रदेश	११८	७८५
५	लुम्बिनी प्रदेश	१५८	९८०
६	कर्णाली प्रदेश	१२३	७९०
७	सूदुर पश्चिम प्रदेश	१३२	८३०
	जम्मा	१०४६	६७२६

पकेट निरन्तरता आ.व. २०८०/८१

बजेट रु. लाखमा

प्रदेश/बाली	धान		मकै		गहुँ		तरकारी		आलु		सुन्तलाजात		स्याउ/ओखर		आँप		केरा		किवी		दलहन	
	संख्या	बजेट	संख्या	बजेट	संख्या	बजेट	संख्या	बजेट	संख्या	बजेट	संख्या	बजेट	संख्या	बजेट	संख्या	बजेट	संख्या	बजेट	संख्या	बजेट	संख्या	बजेट
प्रदेश १	१३	७८००	२२	१३२००	०	०	३४	२०४००	१६	९६००	२०	१२०००	०	०	०	०	०	०	७	४२००	०	०
मधेश	६३	३७८००	७	४२००	४	२४००	३७	२२८००	०	०	०	०	०	०	१५	९६००	७	४२००	०	०	३	१८००
बागमती	१२	७८००	९	५४००	०	०	४२	२६४००	३१	१८६००	७	४२००	०	०	०	०	२	१२००	२	१२००	०	०
गण्डकी	८	४८००	४	२४००	०	०	१९	१२०००	१७	१०८००	२२	१३२००	२	१२००	०	०	१	६००	०	०	१	६००
लुम्बिनी	२६	१५६००	२०	१२०००	१३	७८००	३२	१८६६०	११	६६००	९	५४००	३	१८००	०	०	२	१२००	०	०	०	०
कर्णाली	२	१२००	१	६००	०	०	१७	१०२००	१२	७२००	७	४२००	३०	१८०००	०	०	०	०	०	०	७	४२००
सुदूरपश्चिम	७	४२००	७	४२००	८	४८००	१९	११४००	२२	१३२००	१४	८४००	८	४८००	०	०	३	१८००	०	०	७	४२००
जम्मा	१३१	७९२००	७०	४२०००	२५	१५०००	२००	१२१८६०	१०९	६६०००	७९	४७४००	४३	२५८००	१५	९६००	१५	९०००	९	५४००	१८	१०८००
प्रदेश/बाली	तेलहन		कफी		अलैची		अदुवा/बेसार		मोरी		च्याउ		गाई/भैसी		बाख्रा		बंगुर		माछा		जम्मा	
	संख्या	बजेट	संख्या	बजेट	संख्या	बजेट	संख्या	बजेट	संख्या	बजेट	संख्या	बजेट	संख्या	बजेट	संख्या	बजेट	संख्या	बजेट	संख्या	बजेट	संख्या	बजेट
प्रदेश १	८	४८००	०	०	८	४८००	५	३०००	०	०	७	४२००	२	२४००	२२	१५४००	५	३०००	५	३५००	१७४	१०८३००
मधेश	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	६००	१४	१६८००	२	१४००	०	०	३०	०	१८३	१२२६००
बागमती	०	०	३	१८००	०	०	३	१८००	६	३६००	१०	६०००	७	८४००	२४	१६८००	०	०	०	०	१५८	१०३२००
गण्डकी	०	०	०	०	७	४२००	२	१२००	४	२४००	४	२४००	८	९६००	१७	११९००	२	१२००	०	०	११८	७८५००
लुम्बिनी	३	१८००	०	०	०	०	४	२४००	०	०	७	४२००	२	२४००	२२	१५४००	०	०	४	२८००	१५८	९८०६०
कर्णाली	०	०	०	०	०	०	१	६००	२	१२००	२	१२००	२	२४००	४०	२८०००	०	०	०	०	१२३	७९०००
सुदूरपश्चिम	३	१८००	०	०	०	०	६	३६००	३	१८००	२	१२००	३	३६००	२०	१४०००	०	०	०	०	१३२	८३०००
जम्मा	१४	८४००	३	१८००	१५	९०००	२१	१२६००	१५	९०००	३३	१९८००	३८	४५६००	१४७	१०२९००	७	४२००	३९	२७३०	१०४६	६७२६६०

कुल १०४६ (कृषि - ८१५ र पशु - २३१)

समस्या एवं चुनौतिहरु

परियोजनासंग सम्बन्धित समस्या एवं चुनौतिहरू

जनशक्ति व्यवस्थापन :

- ✓ परियोजना दस्तावेजले प्रक्षेपण गरे अनुरूप जनशक्ति पूर्ति हुन नसकेको।
- ✓ यस परियोजनामा खटाइने स्थायी कर्मचारीको दरबन्दी पुलमा रहेको र सो अनुसारका कर्मचारी अवकाशमा जाँदा नयाँ पदपूर्तिका लागि लोक सेवा आयोगबाट विज्ञापन नहुने हुँदा जनशक्ति अभाव हुँदै गएको ।
- ✓ सुपर जोनमा वैज्ञानिक र खाद्य अनुसन्धान अधिकृत रहने प्रावधान रहेतापनि जनशक्ति व्यवस्थापन हुन नसकेको।
- ✓ पटक पटक संरचनात्मक परिवर्तन गर्दा पनि प्राविधिक जनशक्ति यथोचित व्यवस्थापन गर्न समस्या देखिएको।

अन्तर तह समन्वय र सहकार्य:

- ✓ विभिन्न सम्भाग अलग अलग निकायबाट सञ्चालनमा रहेकाले सुदृढ समन्वय र सहकार्य हुन नसक्दा सम्भागहरूबीचको अन्तरसम्बन्ध स्थापित हुन नसकेको,
- ✓ ब्लक र पकेट विकास कार्यक्रमहरूको सञ्चालन अवस्था, बजेट खर्च, बाली वस्तु उत्पादन तथा क्षेत्रफल सम्बन्धी विवरण प्राप्त हुन नसक्दा समग्र योजना कार्यान्वयन एवं लक्ष्य प्राप्तिमा असर पुगेको।

अनुदान दर:

- ✓ विभिन्न निकायबाट सञ्चालित कृषि विकास कार्यक्रममा अनुदान दरमा भिन्नताका कारण कार्यक्रम कार्यान्वयनमा समस्या । परियोजनाको अनुदान दर (५० देखि ८५ प्रतिशत सम्म)
- ✓ पूर्वाधार निर्माण एवं ठुला मेशिनरी उपकरणमा साना किसान, समूह र सहकारीबाट लागत साझेदारी गर्न कठिन ।

अन्तर मन्त्रालय समन्वय:

- ✓ आ.व. २०७७/७८ देखि परियोजनाको अन्य मन्त्रालयसँग सम्बन्धित कार्यक्रम क्रियाकलापको लागि बजेट विनियोजन नभएको ।
- ✓ परियोजनाका गतिविधि अन्य मन्त्रालयसँग समेत सम्बन्धित भएकोमा कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयको मात्र प्राथमिकतामा रहेको तर अन्य मन्त्रालयबाट अपनत्व ग्रहण हुन नसकेको ।

क्रमश...

स्थायित्व सम्बन्धी समस्या:

- ✓ परियोजना अन्तर्गतको पकेट र ब्लक विभिन्न समयमा अलग अलग संयन्त्र (संघ, प्रदेश र स्थानीय तह) बाट सञ्चालन हुँदा निरन्तरता, समन्वय र स्तरोन्नतीमा समस्या देखिएको।
- ✓ पुनःसंरचनाको क्रममा परियोजना कार्यान्वयन एकाइ एवं प्राविधिक जनशक्ति कटौती भएकोले कतिपय जिल्लामा प्रभावकारी सेवा प्रवाहमा कठिनाई भएको।

कार्यक्रमगत समस्या:

- ✓ सम्भाव्यता, नीतिगत/कानूनी आधार, सञ्चालन मोडालिटी एवं दिगोपना जस्ता विषयहरूमा पर्याप्त अध्ययन तथा विश्लेषण बिना नै परियोजनाको सुरु वर्ष देखि नै पूर्वाधार विकास विशेषगरी शीत भण्डारमा ठुलो परिमाणमा बजेट विनियोजन गरिएको।
- ✓ यी क्रियाकलाप सञ्चालनमा नीतिगत/ कानूनी र प्रक्रियागत जटिलता उत्पन्न भई हालसम्म सम्पन्न हुन नसकी परियोजनाको समस्याको रूपमा विद्यमान रहेको। **परियोजनाका सफलतालाई पनि कोल्ड स्टोरेज र मोबाइल भ्यानको समस्याले ओझेलमा पारेको।**

बजेट तथा स्रोत साधन:

- ✓ १० वर्ष अवधिको लागि रु. १ खर्व ३० अर्व बजेट प्रक्षेपण गरिएको र सो का आधारमा आ.व. २०८०/८१ सम्ममा रु. ८६ अर्व ६७ करोड ६१ लाख ३६ हजार विनियोजन हुनुपर्नेमा रु. ४८ अर्व ४९ करोड ७३ लाख मात्र विनियोजन भएको (५५.९५%) ।
- ✓ पकेट र ब्लक कार्यक्रमका लागि सशर्त वित्तीय हस्तान्तरणमार्फत स्थानीय तह र प्रदेशमा बजेट पठाइएको तर ब्लक र पकेट विकास कार्यक्रमको नियमित प्रतिवेदन गर्ने प्रणाली विकास हुन नसकेकोले उपलब्धिहरु संस्थागत गरी प्रतिवेदन गर्न कठिनाई भएको ।
- ✓ कार्यालय भवन एवं सवारी साधनको अपर्याप्तता र सवारी साधनहरु जीर्ण अवस्थामा रहेकाले कार्यक्रम कार्यान्वयन र अनुगमनमा समस्या देखिएको ।

नीतिगत/कानूनी व्यवस्था:

- ✓ सहकारी/सामुहिक खेती, करार खेती, कबुलियती खेती (Lease hold Farming) र चक्लाबन्दी सम्बन्धी आवश्यक कानूनहरुको अभाव ।
- ✓ अर्गानिक उत्पादनमा प्रोत्साहन अनुदान कार्यविधिको अभाव

प्राविधिक तथा कार्यान्वयन तहको समस्या:

- ✓ प्राविधिक जनशक्तिको अभाव पूर्ति गर्न प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना अन्तर्गत सेवा करारमा कृषि प्राविधिक कर्मचारी छनौट सम्बन्धी कार्यविधि सम्बन्धी कार्यविधि, २०७८ अनुसार ४४ जना अधिकत लिइएकोमा हालमा १५ जना रिक्त भैसकेको र वैकल्पिकमा रहेका पनि सकिएकोले लोक सेवा आयोगमा वैकल्पिक तथा अस्थायी सुचावजाट लिन पत्राचार गरिएको
- ✓ वड उड सर्टिफिकेशन भएको विरुवा उपलब्ध हुन नसक्नु (सुन्तलाजातको विरुवा)।
- ✓ विरुवाको गुणस्तरमा समस्या (प्रमाणीकरणको संयन्त्र तयार नभैसकेको)
- ✓ केरामा लाग्ने पनामा रोगको व्यवस्थापन तथा नया प्रजाती TR4 को नियन्त्रण
- ✓ मूल्यको समस्या (हालमा काक्रो रु ५, काउली रु ५ मा विक्री भैरहेको)
- ✓ जुनारमा सुडे पुतलीको प्रकोप समाधानमा कठिनाई भएको (कूल २०% क्षति भएको, १० करोड भन्दा बढिको आर्थिक क्षति भएको)
- ✓ मौरीमा मिसावट र आयात हुने सस्तो गुणस्तरहीन महका कारण वजारीकरणमा समस्या

अन्य

- परियोजनाको Medium-Term Review को प्रतिवेदन प्राप्त नभएको ।
- बजेट बक्तब्य अनुसार न्युनतम समर्थन मूल्य र बजार मूल्यको फरक रकम कृषकलाई उपलब्ध गराउने भनिएता पनि सो बमोजिम कार्यविधि संशोधन नभएको ।
- चैते धानको न्युनतम समर्थन मूल्य तोक्ने नगरेको ।
- पुराना जिर्ण सवारी साधन
- कार्यक्रम तथा कार्यालय संचालन खर्च (ईन्धन, सवारी साधन मर्मत, अनुगमन मूल्याङ्कन खर्च, स्टेशनरी आदि) मा ब्यापक कटौती ।

मन्त्रालय स्तरीय विकास समस्या समाधान समितिमा पेश गर्नु पर्ने समस्याहरू

MDAC मा प्रस्तुत गर्नुपर्ने समस्याहरू	समस्या समाधानको लागि प्रस्तावित सुझावहरू
➤ औद्योगिक व्यवसाय ऐन २०७६ को दफा १७ को उपदफा ५ मा (५) प्रचलीत कानून बमोजीम दर्ता भएका तोकीय बमोजिमका सहकारी संस्थाले सो संस्थाको स्वामीत्व रहनेगरी उद्योग दर्ता गर्न चाहेमा यस ऐन बमोजीम उद्योग दर्ता गर्न सकीनेछ। भनी व्यवस्था गरेकोमा घरेलु कार्यालयले सबै ठाउँमा सहज रुपमा दर्ता नगर्ने गरेको। (मार्फत : परियोजना कार्यान्वयन एकाई, दाङ्ग)	अन्तर मन्त्रालय समन्वय गरी दर्ता गर्नको लागि परिपत्र गराउन पर्ने ।
➤ केरा, तरकारी, मह लगायत बस्तुहरूमा बजारीकरणको समस्या	➤ केरा, तरकारी, मह लगायत बस्तुहरूको आयातमा कडाई तथा उत्पादनको पीक सिजनमा भन्सार दर वृद्धि हुनुपर्ने
➤ मत्स्य उद्यमीहरूले पोखरीमा सिँचाईको लागि प्रयोग गर्नु हुने विद्युतीय मिटरमा छुट नदिई उद्योगी सरह व्यवहार हुदै आएको।	➤ विद्युतीय मिटरमा छुट प्रदान गरी मत्स्य उद्यमीहरूलाई प्रोत्साहन गर्न कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयले पहल गर्नुपर्ने
➤ तीन तहका सरकारमार्फत संचालन हुने एकै प्रकृतिका कार्यक्रमको लागि फरक फरक नर्मस र अनुदान व्यवस्था हुँदा कार्यक्रम संचालनमा कठिनाई भएको	अनुदान प्रवाहको लागि सबै एकिकृत अनुदान कार्यविधि निर्माण गरी स्वीकृत गर्ने पहल गर्ने र अर्थ मन्त्रालयको कार्यसंचालन निर्देशिकालाई कृषि प्रसार सेवा संचालनमैत्री बनाउन अनुरोध गर्ने।

सम्पादित कार्यक्रमका केही झलकहरु

“PMAMP अन्तर्गत कार्यरत ईन्जिनियर/ सब ईन्जिनियरहरुलाई सुक्ष्म सिंचाई, फर्टिगेशन तथा ग्रीन हाउस डिजाईन/ गुणस्तर नियन्त्रण तालिम”

तालिम हुने स्थान: माडी अर्गानिक कृषि फार्म तथा
अनुसन्धान केन्द्र, माडी, चितवन
मिति: २०८०/०६/१३ देखि २०८०/०६/१५ सम्म

कोशी प्रदेश

सेलर मिल उद्घाटन कार्यक्रम

मिति: २०८० असोज २१ गते
स्थान: सुनवर्षी न.पा.-६, भण्डतल

कार्यक्रम विवरण:

- मिल र भवन निर्माणको कुल लागत रु. ३०,००,०००।-
- कार्यालयबाट ५०% अनुदान सहयोग रकम रु. १५,००,०००।-

सहयोगी कार्यालय:
प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण
परियोजना कार्यालय इकाई, मोरङ

आयोजक:
पौदार कृषि फर्म
सुनवर्षी न.पा.-६, भण्डतल
मोरङ, कोशी प्रदेश, नेपाल

अलैंचीको ऋप कटिङ्ग गर्दै मैवाखोला (ताप्लेजुङ)

उत्पादकत्व: ०.३७% मे. ट. प्रति हे.

[illegible]

भारतप्रसाद कडेल
वरिष्ठ कृषि अधिकारी
प. प्र. द्वितीय

माननीय कृषि मन्त्रीज्यू र परियोजना निर्देशकवाट कार्यक्रम अनुगमन (धनुषा)

निति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन समन्वय बैठक/ अभिमुखीकरण गोष्ठी

अन्तर निकाय संयुक्त अनुगमन

बिमा कम्पनीहरु सँग अन्तरक्रिया गोष्ठी (मधेश प्रदेश)

गाजर रोप्ने मेसिन

सुँडे पुतलीबाट जुनारमा क्षति (सिन्धुली)

जुनारमा लाग्ने सुडे पुतली सम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम

प्रयासहरु.....

धान बालीमा फड्के कीराको प्रकोप देखिएको स्थानमा प्राविधिक परामर्श तथा विषादी वितरण

उन्नत आलुको विउ वितरण शंखरापुर नगरपालिका

धन्यवाद

Thank You